

Збірник тез

IV Інтернет-конференція: «Майбутня професія – виклик сьогодення»

20.03.2023

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

Zdolbuniv Higher Vocational School of Railway Transport (Zdolbuniv, Rivne Oblast)

Western Ukrainian National University (Ternopil)

"Dnipro Professional Railway Lyceum" (Dnipro)

Higher Vocational School No. 34 (Stryi, Lviv Region)

Chernihiv Vocational Lyceum of Railway Transport (Chernihiv)

Kharkiv Vocational Lyceum of Railway Transport (Kharkiv)

Collection of abstracts

IV Internet conference: "Future profession -
the challenge of today"

УДК 005, 69, 37, 159.9, 72, 656, 34.

ББК 26, 38, 74, 85.118, 88

Васильєв Станіслав Валерійович

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри історії та суспільно-економічних дисциплін

Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

Правове регулювання прийому на навчання осіб з особливими освітніми потребами до закладів професійно-технічної освіти

Тези доповіді присвячені особливостям прийому на навчання до закладів професійно-технічної освіти осіб з особливими освітніми потребами. Визначену правову основу для навчання цієї категорії абітурієнтів. Досліджено законодавчі і підзаконні акти. Запропоновано закріпити певні зміни у законодавстві України, яке регулює професійно-технічну освіту.

Ключові слова: професійно-технічна освіта, особливі освітні потреби, правове регулювання.

Потреба у забезпеченні доступу до освіти громадян України із особливими освітніми потребами зумовлює необхідність розробки належної правової бази. Держава повинна не тільки задекларувати, але насправді забезпечити доступ до освіти громадянам з інвалідністю. Вказане твердження повною мірою стосується закладів професійно-технічної освіти. Важливість такої освіти зростає в умовах післявоєнної відбудови України, адже необхідно буде забезпечити потреби промисловості у кваліфікованих робітниках. Водночас, професійно-технічна освіта осіб із інвалідністю характеризується низкою особливостей, які необхідно враховувати в освітньому процесі.

Правову основу для освіти осіб з особливими освітніми потребами у закладах професійно-технічної освіти складають Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про професійно-технічну освіту», а також Порядок організації інклюзивного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України (далі – Порядок). Названі законодавчі та підзаконні акти встановлюють особливості професійно-технічної освіти осіб з особливими освітніми потребами.

Поняття особи з особливими освітніми потребами міститься у законодавчих і підзаконних актах з питань освіти. Згідно із п. 20 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту» особа з особливими освітніми потребами – це особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту [1]. Отже, головним критерієм для встановлення особливих освітніх потреб у особи є потреба у постійній або тимчасовій підтримці в освітньому процесі. Не визначено, чи повинен учень або студент мати встановлену групу інвалідності для визнання його особою із особливими освітніми потребами.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про професійно-технічну освіту» держава створює умови для здобуття професійної (професійно-технічної) освіти особами з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, а також забезпечує виявлення та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню потреб таких осіб у сфері освіти [2]. Але норми цього законодавчого акту не містять визначення особи з особливими освітніми потребами.

Згідно із п. 2 Порядку здобувачі освіти з особливими освітніми потребами – це особи з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту у закладах професійної (професійно-технічної) освіти [3]. У цьому

визначенні не встановлено сутність особливих освітніх потреб. Також не визначено необхідність підтвердження інвалідності для визнання студента особою із особливими освітніми потребами. Отже, для вдосконалення правового регулювання статусу особи з особливими освітніми потребами варто закріпити у законодавстві норму про необхідність встановленням певної групи інвалідності для визнання особливих освітніх потреб учня або студента.

Закон України «Про професійно-технічну освіту» встановлює особливі умови прийому на навчання студентів із особливими освітніми потребами. Відповідно до ст. 14 цього Закону України прийом до закладів професійної освіти названої категорії абітурієнтів здійснюється поза конкурсом і за умови, що навчання за обраним напрямом (спеціальністю) не протипоказане за станом здоров'я. Водночас, згідно зі ст. 42 названого Закону України особи з особливими освітніми потребами мають переважне право на зарахування до закладу професійної освіти [2]. Отже, одна норма законодавчого акту передбачає прийом до закладів професійно-технічної освіти осіб з особливими освітніми потребами поза конкурсом, а інша норма встановлює, що такі особи мають переважне право на зарахування до закладу освіти. Вважаємо, що потрібно узгодити норми ст. 14 і ст. 42 Закону України «Про професійно-технічну освіту». Варто передбачити, що такі особи зараховуються до закладів професійно-технічної освіти саме поза конкурсом. Норму про переважне право на зарахування абітурієнтів з особливими освітніми потребами до закладів професійної освіти варто видалити.

Наступною особливістю прийому на навчання до закладів професійно-технічної освіти осіб з особливими освітніми потребами є надання певного пакету документів. Згідно із абз. 1 п. 6 Порядку для зарахування такого абітурієнта варто надати висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи та індивідуальну програму реабілітації. Зазначені документи розробляються інклюзивно-ресурсним центром [3]. У разі надання

зазначеного висновку та програми директор закладу професійно-технічної освіти може на підставі наказу відкрити інклюзивну групу.

Варто звернути увагу на норму, закріплену в абз. 3 п. 6 Порядку. Вона передбачає, що гранична чисельність здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в одній групі визначається з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності такого здобувача освіти, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо [3]. Пропонуємо встановити конкретну кількість здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в одній інклюзивній групі. Також вважаємо можливим передбачити певний відсоток студентів з інвалідністю в одній інклюзивній групі.

Наприклад, у закладах фахової передвищої освіти гранична чисельність осіб з особливими освітніми потребами в певній інклюзивній групі не може перевищувати 50 відсотків [4]. Закріплення відповідної норми у Порядку організації інклюзивної освіти в закладах професійно-технічної освіти є цілком обґрунтованим.

Отже, для вдосконалення правового регулювання прийому на навчання до закладів професійно-технічної освіти осіб з особливими освітніми потребами пропонуємо закріпити наступні зміни у законодавстві:

1. Особою з особливими освітніми потребами визнається абітурієнт з інвалідністю.
2. Такі особи зараховуються до закладів професійно-технічної освіти саме поза конкурсом. Норму Закону України «Про професійно-технічну освіту» про переважне право на зарахування до закладів професійно-технічної освіти цієї категорії абітурієнтів скасувати.
3. Закріпити у Порядку організації інклюзивного навчання у закладах професійно-технічної освіти норму про те, що гранична чисельність осіб з

особливими освітніми потребами в інклюзивній групі становить 50 відсотків загальної чисельності студентів у групі.

Список використаних джерел:

1. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 06 березня 2023 року)

2. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10 лютого 1998 року № 103/98-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 06 березня 2023 року)

3. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 636. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/636-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06 березня 2023 року)

4. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах фахової передвищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 року № 1321. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1321-2021-%D0%BF#top> (дата звернення: 06 березня 2023 року)